

Ennen TUNNISTA & PUUTU -oppituntia (1/2)

Tietoa oppitunnista:

- Tunnin kesto on 90 minuuttia. Muista kannustaa oppilaita osallistumaan keskusteluun ja esittämään kysymyksiä aktiivisesti.
- Diojen muistiinpanoista ja opettajan oppaasta löydät lisätietoa eri osioiden käsittelyyn. Löydät kommentteista myös esimerkkitapauksia.
- Oppitunnin alussa katsotaan video johdatuksena päivän aiheeseen (Muista avata linkki jo valmiiksi selaimeen)
- Aiheen sensitiivisyydestä johtuen on tärkeää, että olet valmistautunut hyvin ja tunnilla on turvallinen ilmapiiri
 - Älä käytä yksittäisen oppilaan kokemuksia tai vastaavia tapauksia esimerkkinä
 - Puutu epäasialliseen puheeseen ja korjaa mahdolliset väärinkäsitykset

Ennen TUNNISTA & PUUTU –oppituntia (2/2)

Oppitunnin rakenne:

- Aloitus (n. 10 min)
- Mitä syrjintä on? Mitä syrjintä ei ole? (n. 30 min)
- Väitteitä syrjinnästä (n. 10 min)
- Syrjinnästä raportoiminen – Kenen vastuulla on puuttua syrjintään? (n. 20 min)
- Ryhmätehtävät (n. 20 min)

HUOM. dioissa useita animaatioita, katsothan esitysmuodossa

Tunnista & puutu

Oppitunti
syrjinnästä

Mistä tänään puhutaan?

Mikä on
syrjintää?

Mitä syrjintä
ei ole?

Mihin voin olla
yhteydessä?
Kenen vastuulla
on puuttua
syrjintään?

<https://youtu.be/pgj-c8WdxA4>

Syrjintä on kiellettyä

Syrjintä

Ihmistä kohdellaan huonommin kuin jotakuta toista jonkin henkilökohtaisen ominaisuuden perusteella.

Yhdenvertaisuuslaki:

ikä | alkuperä | kansalaisuus

kieli | uskonto | vakaumus

mielipide | poliittinen
toiminta

ammattiyhdistys-
toiminta | perhesuhteet

terveydentila | vammaisuus

seksuaalinen
suuntautuminen | muu henkilöön
liittyvä syy

Tasa-arvolaki:

sukupuoli | sukupuoli-
identiteetti

sukupuolen
ilmaisuu | raskaus

perhehuolto-
velvollisuus

Syrjinnän muodot

Häirintä

Käyttäytymistä, jolla luodaan johonkin henkilökohtaiseen ominaisuuteen liittyen halventava, uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri.

Häirintä

Esimerkiksi koulukiusaaminen voi olla häirintää, silloin kun se perustuu tasa-arvo ja yhdenvertaisuuslaeissa säädettyihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Häirintä voi olla myös seksuaalista.

Häirintä

Koululla on aina velvollisuus puuttua
kiusaamiseen!

Rasismi

Ihmisen tai ihmisryhmän asettaminen alempiarvoiseen asemaan esimerkiksi todellisen tai oletetun alkuperän, ihonvärin, kansalaisuuden, kielen tai uskonnon perusteella.

Rasismi

Rasismi ei ole ainoastaan yksittäisten ihmisten tekoja, vaan se ilmenee myös yhteiskunnan rakenteissa ja totutuissa tavoissa.

Kohtuulliset mukautukset

Vammaisella ihmisellä on oikeus sellaisiin järjestelyihin, joilla varmistetaan mm. yhdenvertainen mahdollisuus palveluihin (esim. apuvälineet tai avustaja).

Kohtuulliset mukautukset

Tällaisten järjestelyiden laiminlyönti
on syrjintää

Mitä syrjintä ei ole?

Muistathan, että kaikki huono kohtelu ei ole syrjintää, ellei se liity johonkin henkilökohtaiseen ominaisuuteen (esim. huono palvelu kaupassa)

Mitä syrjintä ei ole?

Erilainen kohtelu voi myös olla perusteltua
(esim. ikärajat ravintoloissa)

Seuraavaksi näet erilaisia väitteitä.

Jos väite on mielestäsi **totta**,
näytä **peukku ylöspäin**.

Jos väite on mielestäsi **tarua**,
näytä **peukku alaspäin**.

Syrjintään syyllistynyt voi saada rangaistuksen

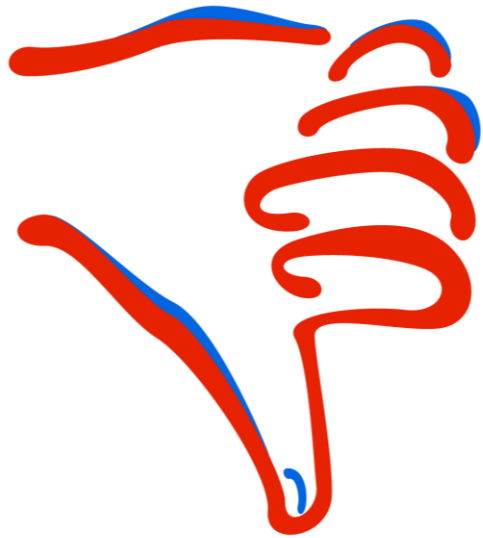
**Syrjintä on laitonta.
Siihen syyllistynyt
taho voi saada
rangaistuksen
(esim. sakot).**

**On kiellettyä käskää toista ihmistä
toimimaan syrjivästi muita kohtaan**

**Syrjivän käskyn tai
ohjeen antaminen on
kiellettyä.**

**Syrjintä on sallittua, jos sen
perustelee sananvapaudella**

**Sananvapaus ei oikeuta
syrjintään, toisen
ihmisen kunnian
loukkaamiseen tai
väkivaltaan
yllyttämiseen.**

**Mihin voin olla yhteydessä,
kun epäilen syrjintää?
Kenen vastuulla on puuttua
syrjintään?**

1. Jos mahdollista, keskustele tilanteesta ja
pyydä tukea ensisijaisesti luotettavalta aikuiselta.

Myös ystävän tuki voi olla tarpeellista.
Pohdi, kuka on sinulle tämä ihminen?

2. Jos mahdollista, aloittakaa syrjintätapauksen selvittäminen paikan päällä

Ottakaa yhteyttä henkilöön tai tahoon, jonka koet syrjineen sinua ja pyydä selvitystä (esim. valmentaja, **koulu**, kauppa jne)

2. Jos mahdollista, aloittakaa syrjintätapauksen selvittäminen paikan päällä

HUOM! Koululla on erityinen velvollisuus varmistaa, että syrjintää ei tapahdu. Rehtorilla ja muulla henkilökunnalla on ensisijainen vastuu puuttua syrjintään

3. Voitte pyytää neuvontaa yhdenvertaisuus- tai tasa-arvovaltuutetun toimistolta (Jos epäillään rikosta, silloin oikea taho on poliisi)

Yhdenvertaisuusvaltuutettu
viranomainen, joka edistää yhdenvertaisuutta
ja puuttuu syrjintään

Tasa-arvovaltuutettu
viranomainen, joka edistää tasa-arvoa ja puuttuu
sukupuoleen perustuvaan syrjintään

Kun epäilet syrjintää

Keskustelkaa
luotettavan aikuisen
tai ystävän kanssa

Aloittakaa tapauksen
selvittäminen paikan päällä

Voitte pyytää neuvontaa

Esim.

koulu

kauppa

elokuva-
teatteri

tai muu
taho

Yhdenvertaisuus-
valtuutettu

Tasa-arvo-
valtuutettu

Jos epäillään rikosta: Poliisi

Ryhmätehtävät

Ryhmätehtävän ohjeet

Lukekaa ryhmissä **yksi kolmesta** syrjintää koskevasta esimerkkitapauksesta.

Keskustelkaa ryhmässänne tapauksesta ja vastatkaa **kolmeen kysymykseen**.

Ryhmätehtävä: Vaateostoksilla

14-vuotiaat Pihla ja Paju lähtivät vaateostoksille. Myyjä saapui heitä vastaan ovelle ja kieltäytyi päästämästä sisään ilman vartijan läsnäoloa. Myyjä toteaa, että ”myymäläpäällikkö on ohjeistanut häntä toimimaan näin, sillä nuoriin ei voi luottaa”. Päästettyään Pihlan ja Pajun lopulta sisään, myyjä ei palvellut heitä samalla tavalla kuin muita asiakkaita.

Kuka syyllistyi tilanteessa syrjintään? Miksi?

Mikä teki tilanteesta syrjintää?

Mitä Pihla ja Paju voivat tapahtuneen jälkeen tehdä?

Ryhmätehtävä: Kesätyö

Hannu huomasi koulunsa ilmoitustaululla mainoksen, jonka mukaan uimarannan jäätelökioskille haetaan kesätyöntekijöitä. Hän tarttui puhelimeen ja ilmoitti kioskin omistajalle kiinnostuksestaan tehtävää kohtaan. Olihan hänellä jo aikaisempaa kokemusta asiakaspalvelusta. Omistaja naurahti ja kieltäytyi haastattelemasta Hannua, sillä hänen kioskiinsa palkataan vain ”aurinkoisia tyttöjä”.

Kuka syyllistyi tilanteessa syrjintään? Miksi?

Minkä takia Hannua syrjittiin?

Mitä Hannu voi tapahtuneen jälkeen tehdä?

Ryhmätehtävä: Luokkaretki

Toivo odotti kevään luokkaretkeä innoissaan. Kaksi viikkoa ennen lähtöä opettaja jakoi luokassa listan retkisuunnitelmista. Luvassa oli mm. kiipeilyä ja vaeltamista vaikeassa maastossa. Toivo ei kuitenkaan pysty osallistumaan kaikkiin suunniteltuihin aktiviteetteihin, sillä hän käyttää pyörätuolia. Kuullessaan suunnitelmista Toivon vanhempi soitti rehtorille ja pyysi muokkaamaan ohjelmaa kaikille sopivaksi. Rehtori kieltäytyi tekemästä muutoksia ja ohjeisti Toivoa jäämään kotiin.

Kuka syyllistyi tilanteessa syrjintään? Miksi?

Minkä takia Toivoa syrjittiin?

Miten tilanteessa olisi voitu toimia toisin?

Tunnista ja puutu

Jokaisella meistä on oikeus yhdenvertaiseen kohteluun

Kiitos oppitunnista!

Tämä materiaali on toteutettu osana Yhdessä Yhdenvertaisuuden Puolesta -hanketta, joka saa rahoitusta Euroopan unionin perusoikeus-, tasa-arvo- ja kansalaisuusohjelmasta. Julkaisun sisällöt ovat täysin tekijöiden vastuulla, eivätkä ne välttämättä edusta Euroopan komission näkemyksiä

Kuvitukset: Pirita Tolvanen
Valokuvat: Axel Nordman
Ulkoasu: Eeva Meltio / Kraft Helsinki